

ქალი და მისი როლი თანამედროვე ეტაპზე (სოციალურ-ეკონომიკური ასპექტი)

შურა უკლება

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
მონვეული სპეციალისტი

რეზიუმე

აღნიშნულია, რომ საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, ქართველ ქალებს ოჯახების დასახმარებლად ერთდროულად რამდენიმე პასუხისმგებლობის აღება მოუწიათ. მარკეტინგის მენეჯერები ყოველთვის ინტერესდებოდნენ ქალების ცხოვრების სტილით, რადგანაც ზუსტად ისინი არიან პროდუქტების ძირითადი მყიდველები როგორც თავისთვის, ასევე ოჯახისათვის. ქალები იბრძოდნენ გენდერული თანასწორობისათვის - რაც ნიშნავს ქალისა და კაცის თანაბარ უფლებებს, პასუხისმგებლობებსა და შესაძლებლობებს დასაქმებისა და შრომის ანაზღაურების სფეროში. გამომდინარე აქიდან, განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილებულია ქალების როლზე. როლის ქვეშ იგულისხმება ქალის როგორც ინდივიდის ქცევის მოდელი მოცემულ სიტუაციაში, რომელსაც უკავია განსაზღვრული საზოგადოებრივი მდგომარეობა, გაანალიზებულია ქალების დასაქმების საკითხი. შესწავლილია ქალების როლი სხვადასხვა სფეროებში: მეცნიერებაში, თავდაცვაში, მედიცინაში, განათლებაში, ბიზნესში და ა.შ. დასახულია შემდეგი სახის ღონისძიებები:

1. გატარდეს პრევენციული ღონისძიებანი გენდერული თანასწორობის დასაცავად;
2. ანაზღაურების საკითხში სასურველია ბალანსის დაცვა;
3. ასევე აუცილებელია სახელმწიფომ იზრუნოს ქალთა უფლებების დაცვაზე და მათთვის ამ ინფორმაციის ზუსტ მიწოდებაზე.

საკვანძო სიტყვები: გენდერული თანასწორობა, ქალის როლი, ქალთა უფლებები, ქალთა დასაქმება.

შესავალი

მსოფლიოში მიმდინარე პროცესებზე დაკვირვებით, შევამჩნევდით, თუ როგორ იცვლება ქალის როლი და ფუნქციები. მარკეტინგის მენეჯერები ყოველთვის ინტერესდებოდნენ ქალების ცხოვრების სტილით, რადგანაც ზუსტად ისინი არიან პროდუქტების ძირითადი მყიდველები როგორც თავისთვის, ასევე ოჯახისათვის. უკანასკნელი 100 წლის განმავლობაში ქალის ცხოვრების სახე არსებითად შეიცვალა. ქალები იბრძოდნენ გენდერული თანასწორობისათვის - რაც ნიშნავს ქალისა და კაცის თანაბარ უფლებებს, პასუხისმგებლობებსა და შესაძლებლობებს დასაქმებისა და შრომის ანაზღაურების სფეროში.

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, ქართველ ქალებს ოჯახების დასახმარებლად ერთდროულად რამდენიმე პასუხისმგებლობის აღება მოუწიათ. მიუხედავად იმისა, რომ რეგიონებში არსებული პატრიარქლური სოციალური სისტემა ერთგვარად ზღუდავდა ქალის მონაწილეობას ოჯახს გარეთ, და საზოგადოებრივ სფეროში, ამას მაინც არ შეუმცირებია მათში ახლებურად აზროვნებისა და ბიზნეს საქმიანობის წარმოების სურვილი.

შვილების დაბადება და აღზრდა, ოჯახი, ინტერიერი, კვება, ხელსაქმე ... ქალის მოღვაწეობისა და თვითრეალიზაციის სფეროების სია ოდითგანვე იზრდება და იზრდება. თანაც თავად ქალების ძალისხმევით... საკუთარი თავის პოვნა და ისეთ ახალ სამოღვაწეო ასპარეზზე სრულყოფა და წარმატება, ადრე რომ მხოლოდ მამაკაცებისთვის იყო ხელმისაწვდომი, დაუფარავ სიამოვნებას და სიამაყეს ანიჭებს ქალს.

ძირითადი ნაწილი

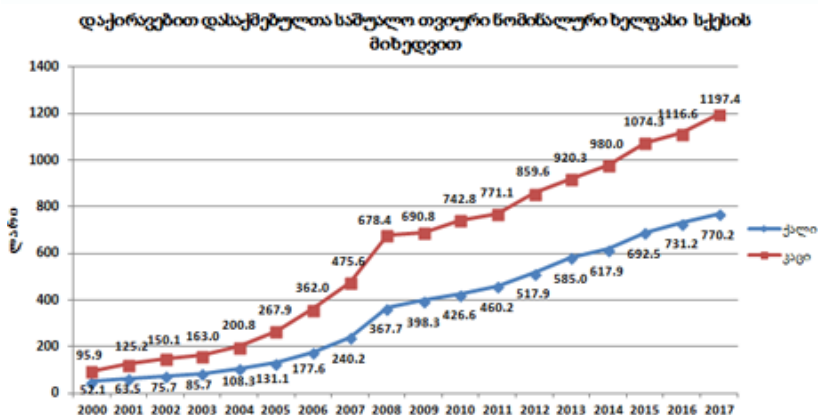
ანალიტიკოსების და მარკეტინგის სპეციალისტების განსაკუთრებული ყურადღება დღეს მიპყრობილია ქალების როლზე. როლის ქვეშ გაიგება ქალის როგორც ინდივიდის ქცევის მოდელი მოცემულ სიტუაციაში, რომელსაც უკავია განსაზღვრული საზოგადოებრივი მდგომარეობა. ჩვენთვის განსაკუთრებით საინტერესოა ქალების დასაქმების საკითხი (იხ. ცხრილი 1).

ცხრილი 1. დასაქმება

	2013	2014	2015	2016	2017
ქალი	776,3	802,2	823	814.1	817,4
კაცი	867,2	892,2	910,8	903,1	889,3

ანალოგიური ტენდენციები შეიმჩნევა მთელს მსოფლიოში, კერძოდ კანადაში მომუშავე ქალების წილმა მიაღწია 52%, იაპონიაში -49%, დიდი ბრიტანეთში -47%, ავსტრალიაში 46%, დასავლეთ გერმანიაში-39%. ეკონომიურად აქტიურ მოსახლეობას შორის ქალები შეადგენენ 58%, კაცები 78% (2016 წლის მონაცემებით). 2016 წელს ქალებში აქტიურობის ყველაზე მაღალი დონე 45-54 წლის ასაკობრივ ჯგუფში შეინიშნება (81%). ასევე მნიშვნელოვანია პარალელები გავატაროთ ქალისა და კაცის ხელფასებს შორის. 2015 წელს ქალების საშუალო თვიურმა ნომინალურმა ხელფასმა შეადგინა 693 ლარი, ხოლო კაცების -1074 ლარი. 2017 წელს კი ქალების საშუალო თვიურმა ნომინალურმა ხელფასმა შეადგინა 770 ლარი, ხოლო კაცების -1197 ლარი (იხ.დიაგრამა 1).

დიაგრამა 1.

2015 წელს ქალის საშუალო თვიური ნომინალური ხელფასი სახელმწიფო სექტორში შეადგენდა 717 ლარს, ხოლო კაცის 938 ლარს (76%), მსხვილ საწარმოში ქალის ხელფასი სასუალოდ შეადგენდა 885 ლარს, ხოლო კაცის 1279 ლარს (69%), საშუალო საწარმოში ქალის ხელფასი შეადგენდა 486 ლარს, ხოლო კაცის 780 ლარს (62%).

2018 წლის მონაცემებით სამეწარმეო სექტორში დასაქმებულთა საშუალო თვიური ხელფასი 1318,7-6,2% ლარი შეადგინა, არასამეწარმეო სექტორში კი 1012,5-4,0%, ქალის ხელფასი შეადგენდა 946,1 ლარს, კაცის 1457,4 ლარს, ცვლილება წინა წელთან შედარებით არის -0,9%. 2018 წლის IV კვარტალში დასაქმებულთა საშუალო თვიურმა ნომინალურმა ხელფასმა შეადგინა 1202,0 ლარი-5,4%, აქედან ქალის 906,0 ლარს-5,4%, ხოლო კაცის 1468,5 ლარს -5,8%.

ქალების რიცხვის გაზრდისას, მათი სამუშაო სტატუსისა და მსყიდველობითი უნარიანობის ამალღებით, ასევე როლების ხასიათში ცვლილებებით, ეს ინტერსი კიდევ უფრო გაძლიერდა. მყარი და ხანდახან ერთ-ერთი პირველი ადგილი თანამედროვე ქალის ცხოვრებაში კარიერას უჭირავს. დასაქმებულთა რიცხოვნებამ 2018 წელს 1694,2 ათასი შეადგინა, რაც შეეხება ბიზნესის სექტორს აქ დასაქმებულთა რიცხოვნებამ 2018 წელს 687,9 ათასი შეადგინა, აქედან თანაფარდობა ასეთია, ქალები 49,3% და კაცები 63,4%, თვითდასაქმებულია 49%, დაქირავებულია 51% (იხ.ცხრილი 2). 2015 წელს ეს მაჩვენებელი შეადგენდა: ქალი 54% და კაცი 58% (2007 წელთან შედარებით 58%-ით მეტი). თუმცა მხოლოდ უმცირესობას გამოსდის არჩეული ცხოვრების გზით - იყოს ბიზნეს-ლედი - დაკმაყოფილება და ბედნიერება. შესახედად და გარეგნულად წარმატებულმა ბიზნეს-ლედიმ, შეიძლება, უეცრად გაურკვეველი შინაგანი დისკომფორტი იგრძნოს საკუთარი, როგორც აქამდე ეგონა, საყვარელი საქმისგან.

ასოციაცია „ქალი და ბიზნესი“ ახორციელებს აშშ საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს მცირე და საშუალო ბიზნესის მხარდაჭერის პროექტის 6 თვიან საგრანტო პროგრამას - ქალე-

ბის სამეწარმეო საქმიანობის განვითარება მცირე ბიზნესში და-საქმებით. პროგრამის მიზანია დაინტერესებულ ქალბატონებს მისცეს საშუალება მიიღონ საჭირო განათლება და კონსულტა-ციები ეკონომიკურ და იურიდიულ საკითხებზე, რომელიც მათ დაეხმარება საკუთარი ბიზნესის დაწყებაში. ტრენინგები ხელს შეუწყობს მათ დასაქმების პროცესს და ახალი სამუშაო ადგი-ლების შექმნას ახლად გახსნილ სწრაფკვების ობიექტში.

**ცხრილი 2. ბიზნეს სექტორში დასაქმებულთა რაოდენობა
ეკონომიკური საქმიანობის მიხედვით**

	ჯანდაცვა	სასტუმროები და რესტორნები	ვაჭრობა	სხვა	ოპერაციები უძრავ ქონებაზე	დამამუშავებელი მრეწველობა	ტრანსპორტი და კავშირგაბმულობა	მშენებლობა
ქალი	78	58	40	37	32	30	24	8
კაცი	27	42	60	65	68	70	78	95

ასევე საყურადღებოა ქალების როლი სამეცნიერო საქმიანობაში. 2017/2018 სასწავლო წელს საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში პროფესორ-მასწავლებელთა რიცხოვნებამ შეადგინა: ქალი-54%, ხოლო კაცი 46%. ამასთან მნიშვნელოვანია აღინიშნოს ის, რომ 2018 წელს მნიშვნელოვნად გაიზარდა ქალების ინტერნეტით მოხმარება და შეადგინა 64%, კაცების კი 67%, როცა 2016 წელს ეს მონაცემები ასეთი იყო: ქალი -53%, ხოლო კაცი 47%.

საწარმოთა მფლობელების რაოდენობა სქესის მიხედვით 2015-2017 წლებში ასეთია (იხ.ცხრილი 3):

სოფლის მეურნეობაში 2014 წლის მონაცემების მიხედვით ოჯახური მეურნეობები ასეა განაწილებული. ქალი -31% (198

ათასი), კაცი-69% (442 ათასი). განათლების დონის მიხედვით მონაცემები ასე განაწილდა (იხ. ცხრილი 4).

**ცხრილი 3.საწარმოთა მფლობელების რაოდენობა სქესის მიხედ-
ვით 2015-2017 წლებში**

	2015	2016	2017
ქალი (ათასი)	14054	13860	19744
კაცი (ათასი)	24720	24678	25425

ცხრილი 4.

	უმადლესი განათლებით	პროფესიული განათლებლით	ზოგადი სრული	არა აქვს განათლება, შეუძლია წერა -კითხვა	არასრული დაწყებითი	წერა-კითხვის უცოდინარი
კაცი	70	70	71	54	49	36
ქალი	30	30	29	46	51	64

2017 წელს ეკონომიურად აქტიური მოსახლეობაში ქალების წილი შეადგენს 58%, დასაქმებული ქალი 51%, უმუშევარი -7%.

უძრავ ქონებაში მფლობელობის ყველაზე მაღალი წილი უკავია საცხოვრისს. კაცები უფრო ხშირად ფლობენ ძირითად საცხოვრისს, ვიდრე ქალები. დაახლოებით 80% კაცი და 76% ქალი არის საცხოვრისის განცხადებული მფლობელი, ხოლო 46% კაცი და 33% ქალი - დოკუმენტირებული მფლობელი. გენდერული განსხვავება ყველაზე მაღალია სასოფლო-სამეურნეო მიწის შემთხვევაში, სადაც დოკუმენტირებული მფლობელი კაცების

რაოდენობა ორჯერ აღემატება ქალების ანალოგიურ მაჩვენებელს.

აღნიშნული სტატისტიკური მონაცემები მიანიშნებენ იმაზე, რომ ქალების როლის გაზრდით იმატებს მათი დროის დეფიციტი, რაც უკავშირდება მათ ორ სამუშაოს-ერთი ესაა - საშინაო მოვალეობები, ბავშვების ჩათვლით და მეორე- სამუშაო ადგილზე. ამიტომ კაცებთან შედარებით მათ ნაკლები თავისუფალი დრო რჩებათ. ამიტომ ადგილი აქვს როლურ გადაღლას. აქ მნიშვნელოვანია ყურადღება მივაქციოთ თანასწორუფლებიანობის იდეოლოგიას, რაც გამოიხატება იმაში, რომ როდესაც ქალი დაკავებულია სამუშაო როლის შესრულებით, კაცმა უნდა შეასრულოს ქალის საშინაო როლი, რათქმა უნდა თუკი ის თავისუფალია.

დღეს ჩვენ შევხვდებით ქალებს სახვადასხვა სფეროებში: მეცნიერებაში, თავდაცვაში, მედიცინაში, განათლებაში, ბიზნესში და ა.შ. დღეს აქტიურად გაისმის სიტყვები: ფემინიზმი, ფემინისტი, რაც სწორედ ქალის უფლებებისა და მოვალეობების ზრდაზე მეტყველებს. დღეს ქალის როლი საკმაოდ გაიზარდა თანამედროვე საზოგადოებაში ადრეულ პერიოდთან შედარებით, ადამიანთა ცნობიერების გაზრდისა და გლობალიზაციის განვითარებასთან ერთად.

საქართველოში უკვე 20 წელია, რაც ქვეყნის მთავრობა გენდერული თანასწორობის სახელმწიფო პოლიტიკის შექმნასა და სრულყოფაზე ზრუნავს. ხაზი უნდა გავუსვათ იმას, რომ გენდერული თანასწორობის უზრუნველყოფის სფეროში ქვეყნის კანონმდებლობისა და მოქმედი მექანიზმების შემუშავებაში მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა საერთაშორისო კონვენციებმა და რეზოლუციებმა.

დასკვნა

ჩემი აზრით ყოველივე ზემოთ მოყვანილი ინფორმაციასა და მონაცემებზე დაყრდნობით მიმაჩნია განხორციელებული იქნას რიგი ღონისძიებები:

1. საქართველო გენდერული თანასწორობის საკითხებში

ნინ მიინევს, თუმცა შეინიშნება გარკვეული უზუსტობები და ეს ცნება ბოლომდე აღქმული არა არის. ამიტომ საჭიროა აღნიშნულისათვის ჩატარდეს პრევენციული ღონისძიებანი და საზოგადოებას შეძლოს უკეთ აღიქვას და გაიაზროს გენდერული თანასწორობის შესახებ.

2. რაც შეეხება ანაზღაურების თემას საზოგადოებაში ბალანსი დარღვეულია მონაცემებიდან ვხედავთ რომ მაღალ ანაზღაურებად თანამდებობებზე მამაკაცები გვხვდებიან, სასურველია ბალანსის დაცვა.

3. ასევე აუცილებელია სახელმწიფომ იზრუნოს ქალთა უფლებების დაცვაზე და მათთვის ამ ინფორმაციის ზუსტ მიწოდებაზე.

REFERENCES:

1. <http://medeasaba.blogspot.com>
2. <https://www.blogger.com>
3. www.geostat.ge

THE WOMAN AND HER ROLE CHANGE AT THE MODERN STAGE (The Socio-economic Aspect)

Shura Ukleba

Akaki Tsereteli State University,
Invited Specialist

RESUME

In the article “The Woman and Her Role Change at the Modern Stage” it is mentioned, that after collapsing of the Soviet Union, the Georgian women had to take several responsibilities in order to support their families. The marketing managers always got interested in the women’s lifestyle, because they are the very ones,

who buy the products as for themselves, but also for their families. The women used to fight for the gender equality – which means the equal rights, responsibilities and abilities for men and women in the sphere of employment and payment.

The list of work and self-actualization spheres of women has been increasing indigenously. And this is happening with the endeavor of women as well. Finding herself and success and perfection in the working arena, which was earlier available only for men, this gives an obvious pleasure and pride to the woman.

It is also important to make parallels between the salaries of men and women. In 2015 the average nominal monthly salary of women was 693 GEL, and 1074 GEL for men. For 2017, the average nominal monthly salary of women was 770 GEL and 1197 Gel for men.

The career has a stable and sometimes one of the most important places in the life of modern woman. Also the role of woman in scientific work is noteworthy. In 2017/2018 years the number of professors in the higher education institutions amounted: woman – 54 %, and man – 46 %. Also it is important to be noted, that in 2018 the usage of internet by the women was relevantly increased and amounted 64 %, the men- 67 %, when these data in 2016 was such: woman – 53%, and man -47%.

In real estate the highest part takes the tenement. The men more frequently owe the basic tenement, than the women. Approximately 80 % of men and 76 % of women are the declared owners of tenement, and 46 % men and 33 % women - are documentary owners. The gender difference is the highest when the case deals with agricultural land, where the number of documentary owner men is twice bigger than the similar indicator of women.

The above mentioned statistic data indicate to the fact, that with the increase of women's role, their shortage of time is also increased, which deals with their double work – the one is domestic duties, including children and the second one is their job. That is why, in the comparison to the men, they have less free time. And the role over-tiring takes place. Here it is relevant to pay attention to the ideology

of equality of rights, this implies, that when a woman is busy doing her job, the man must play a domestic role, of course, if he is free.

Today we meet women in different spheres: science, defense, medicine, education, business and others. Today the following words are actual: feminism, feminist, which implies to the increase of the rights and duties of women. The role of women has relatively increased today comparatively to the early years together with increasing human consciousness and globalization development.

It has already been 20 years, when the country government cares for creating and fulfillment of the state policy of gender equality. It should be lined out, that in the sphere of gender equality maintaining, the relevant role in the development of country legislation and operational mechanisms have done the International conventions and resolutions.

To my mind, based on above mentioned information and data, the numbers of activities are to be done:

1. According to discussed, it is evident, that in the gender equality issued Georgia is moving forward, however some inaccuracies are noticed and this notion is not fully understood. That is why it is necessary to hold the preventive actions to make the society perceive and understand the sense of gender equality better.

2. As for the payment, according to the data, in the society the balance is infringed and we see that mainly the men are at the highly-paid positions and it is desirable to maintain balance.

3. It is also necessary for the state to take care of protecting women's rights and providing them with the accurate information.

Key words: Gender equality, women's role, women's rights, women's employment.